

ТАСДИҚЛАЙМАН

Озик-овкат ва қишлоқ
хўжалиги соҳасида стратегик
ривожланиш ва тадқиқотлар
ҳалқаро маркази директори

Ш.И.Акрамов

“16” 07 2025й.

“Мева сабзавотчилик тармоғида қўшилган қиймат занжирини
ривожлантириш” лойиҳасини аудитдан ўтказиш

ТЕХНИК ТОПШИРИҚ

_____ варақда

2025 йил “___” _____ дан амал қилади

КЕЛИШИЛГАН

Мева-сабзавотчилик
тармоғида қўшилган қиймат
занжири яратишни
ривожлантириш лойиҳаси
менежери в.в.б.

Б. Шодиев

“15” 07 2025 й.

2024, 2025 va 2026-moliyaviy yil uchun “ Bog‘dorchilikda qiymat zanjiri rag‘batlantirish loyihasi” 1-bosqich (O‘zB-P17-sonli kredit) va 2-bosqich (O‘zB-F-P1-sonli kredit) AUDITI UCHUN TEXNIK TOPLASHMALARI (TOR)

1. Fon

O‘zbekiston Respublikasi Hukumati (keyingi o‘rinlarda “Qarz oluvchi” deb yuritiladi) Yaponiya xalqaro hamkorlik agentligidan (JICA) “Bog‘dorchilik qiymat zanjirini rag‘batlantirish” loyihasining 1-bosqichini amalga oshirish uchun 23 023 million yapon ienasi va JICA 2-bosqichi uchun 200 million AQSh dollari miqdorida kredit oldi (keyingi o‘rinlarda “Loyiha”) (O‘zB-P17-sonli kredit, UZB-F-P1-sonli kredit). Loyihaning Ijro etuvchi agentligi (keyingi o‘rinlarda “Markaz” deb yuritiladi) oziq-ovqat va qishloq xo‘jaligini strategik rivojlantirish va tadqiqotlari xalqaro markazi (I-SCAD) hisoblanadi.

2020-yil 10-apreldagi PD-4669-son qaroriga asosan va 2023-yil 15-martdagi PD-96-sonli qarori bilan Loyiha Qoraqalpog‘iston Respublikasi hududida va O‘zbekiston Respublikasining barcha viloyatlarida amalga oshirilmoqda.

Loyihaning 1-bosqichi uchun umumiy qiymati 338 668,0 ming AQSh dollarini tashkil etadi, shu jumladan:

- JICA krediti – 23 023 million yen – 213 175,0 ming AQSh dollari ekvivalenti ;
- O‘zbekiston Respublikasi hissasi – 58 980 ming AQSh dollari;
- benefitsiarlarning hissasi - 65 530 ming AQSh dollari;
- Davlat hissasi (Agentlik mablag'lari) – 983,0 ming AQSh dollari.

2-bosqich uchun loyiha umumiy qiymati 323 019 million AQSH dollarini tashkil etadi, shu jumladan:

- JICA krediti - 200 million AQSh dollari;
- O‘zbekiston Respublikasi hissasi – 58 272 million AQSh dollari;
- Benefitsiarlarning hissasi – 64 747 million AQSh dollari;
- O‘zbekiston Respublikasi hissasi (Markaz mablag'lari) – 1 mln.

Loyiha quyidagi tarkibiy qismlardan iborat:

1-toifa. “Ikki bosqichli kredit” (JICA 1-bosqich krediti 21,233 mln. iyena), (JICA 2-bosqich krediti 194 mln. AQSh dollari). Loyiha meva-sabzavotchilik sohasida faoliyat yurituvchi sub-qarz oluvchilarga (yakuniy foydalanuvchilar) sub-kreditlar berish uchun PFIga uzoq

muddatli mablag'lar ajratadi. Subkreditlar subqarz oluvchilarga ham mahalliy, ham xorijiy valyutada (2-bosqichda faqat milliy valyutada) beriladi , umumiy kredit summasi 3 million AQSh dollarigacha. Ishtirok etish huquqiga ega bo'lish uchun subqarz oluvchi O'zbekiston Respublikasi qonunlari va me'yoriy hujjatlarga muvofiq ro'yxatdan o'tgan va ularga rioya qilgan tijorat tashkiloti bo'lishi hamda O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki (MB) tomonidan belgilab qo'yilgan XFI bilan bog'liq shaxs bo'lmasligi kerak. Investitsion sub-loyihalar issiqxonalar va intensiv bog'lar barpo etish, meva-sabzavot mahsulotlarini qayta ishlash va boshqa maqsadlarda muzlatkichli omborxonalar sotib olishni va bog'dorchilik sohasida boshqa maqsadlarda foydalanishni o'z ichiga oladi.

2-toifa "Konsalting xizmatlari". (JICA 1-bosqich krediti 1,039 mln. iyena), (JICA 2-bosqich krediti 5,76 mln. AQSh dollari). Konsalting xizmatlarining maqsadi Ikki bosqichli kredit loyihasining samarali amalga oshirilishini ta'minlash , shuningdek, loyiha benefisiarlarini nafaqat Ikki bosqichli kreditning maqsadli Yakuniy foydalanuvchilariga, balki atrofdagi potentsial Yakuniy foydalanuvchilarga ham kengaytirish, monitoring, hisobot berish, PIU, bog'dorchilik ekinlari yetishtiruvchilari, XFIlar salohiyatini oshirish, issiqxona xo'jaligi mahsulotlarini rivojlantirish strategiyasi va boshqalar. xalqaro konsalting kompaniyasi tomonidan taqdim etiladi.

Qurilish jarayonida qiziqish. (751 million yen – JICA krediti).

3-toifa "Operatsion xarajatlar" (0,9 mln. AQSh dollari – 1-bosqich uchun markaz mablag'lari), (1 mln. AQSh dollari – 2-bosqich uchun markaz mablag'lari) joriy xarajatlarni moliyalashtirish, loyihalarni boshqarish, joylarga tashrif buyurish, shuningdek, tovarlar, ishlar va xizmatlarni sotib olish bo'yicha shartnomalar tuzish va monitoring qilish, shuningdek, moliyaviy boshqaruv hamda audit orqali PI salohiyatini mustahkamlashga qaratilgan.

Loyihani amalga oshirish muddati: 2020-2025 yillar (1-bosqich).

Loyihani amalga oshirish muddati: 2023-2028 yillar (P hase 2) .

2. Maqsad

4, 2025 va 2026 yillar oxiridagi hisobot beruvchi tashkilotning moliyaviy holati va uning faoliyati natijalari va pul mablag'lari oqimining barcha muhim jihatlari bo'yicha adolatli taqdim etilganligi to'g'risida fikr bildirish imkonini berishdir. moliyaviy hisobotlarni tayyorlash uchun. 1C buxgalteriya dasturi va loyihaning birlamchi buxgalteriya hujjatlari moliyaviy hisobotlarni tayyorlash uchun asos bo'lib, loyihaning moliyaviy operatsiyalarini hisobga olgan holda o'rnatiladi.

1-toifaga ko'ra, mablag'lar Xarajatlar to'g'risidagi hisobot (XK) tartibi orqali to'lanadi. SOE tartibi to'lovning alohida tartibi emas. To'lovlar chastotasi sezilarli darajada yuqori bo'lishi va/yoki har bir to'lov miqdori kichik bo'lishi, natijada operatsiya yukining oshishiga olib kelishi

kutilsa, u avans tartibi, maxsus hisob tartibi yoki to'lovni qoplash tartibi kabi to'lov tartib-qoidalarini bilan birgalikda qo'llaniladi .

Mablag'lar normal amalga oshirilgan taqdirda (DQT tartibi qo'llanilmaganda), Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik to'lovni talab qilganda JICAga har bir to'lov uchun tasdiqlovchi hujjatlarni taqdim etadi. To'lashdan oldin JICA har bir to'lovni va undan foydalanishni tasdiqlovchi barcha kerakli tasdiqlovchi hujjatlar taqdim etilganligini tekshiradi va ular xarajatlarning maqsadga muvofiqligini asoslashini, uning Kredit shartnomasida nazarda tutilgan maqsadga muvofiqligini va Kredit shartnomasida ko'rsatilgan nomaqbul moddalarni o'z ichiga olmaganligini tasdiqlaydi.

Davlat korxonasi tartibi to'lovlarni amalga oshirish tartibi bilan birgalikda qo'llanilganda, Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik JICAni har bir to'lov va undan foydalanishni tasdiqlovchi hujjatlar o'rniga to'lovlar to'g'risidagi xulosani (Xarajatlar to'g'risidagi hisobot: SOE) taqdim etadi. JICA SOEni tekshirgandan so'ng to'lashni davom ettiradi. Davlat korxonasida uning miqdori, yetkazib beruvchi nomi va to'lov sanasi kabi xarajatlar to'g'risidagi ma'lumotlar mavjud bo'lsa-da, u faqat Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik tomonidan tayyorlangan xulosa sifatida qoladi va to'lov, yetkazib beruvchilarni qabul qilish va ulardan foydalanish uchun to'liq dalil sifatida vakolatga ega emas (ya'ni rasmiy dalil hisoblanmaydi). Shunday qilib, JICA har bir to'lov va tushumni tasdiqlovchi tegishli tasdiqlovchi hujjatlar mavjudligini tekshirish majburiyatini oladi. Shuning uchun JICA tegishli xarajatlarning maqsadga muvofiqligini mas'ul auditor tomonidan tuzilgan yillik auditorlik hisoboti (DHT auditori) orqali tasdiqlashi va shu bilan davlat korxonasi post-fakto bo'yicha amalga oshirilgan to'lovlarni asoslab berishi kerak. Shu maqsadda toifalar bo'yicha davlat korxonasi auditori o'tkaziladi.

2. Auditorlik kompaniyasi va auditorlarning muvofiqligi

Auditorlik kompaniyasi quyidagi minimal talablarga javob berishi kerak:

- bozorida kamida 10 yillik tajribaga ega bo'lishi kerak
- Kompaniyada kamida 6 nafar malakali auditor bo'lishi kerak
- Kompaniyaning kamida 1 nafar xodimi Buxgalteriya hisobi va biznes bo'yicha ACCA Advanced Diplomaga ega bo'lishi kerak
- Kompaniya jamoasi DipIFR (ACCA), CIPA, CAP yoki CPA kabi xalqaro sertifikatlariga ega kamida 5 nafar xodimni o'z ichiga olishi kerak.
- Kompaniyada soliq maslahatchisi bo'lgan sertifikatlangan kamida bitta xodim bo'lishi kerak
- Kompaniyada tegishli malaka sertifikatlariga ega bo'lgan xodimlar bo'lishi kerak
- Kompaniya o'zining auditorlik faoliyatini qamrab oluvchi javobgarlikni sug'urtalash polisini yuritishi kerak.

uchun auditorlar JICA uchun maqbul bo'lgan mezonlarga javob berishi kerak.

(1) Mustaqillik

1.1 Quyidagi mezonlarning hech biri bajarilmaganligini tasdiqlash orqali mustaqillikni tasdiqlashi mumkin.

(a) Auditni ijro etuvchi tashkilot Qarz oluvchi/Ijrochi agentlikning boshqaruv qarorida ishtirok etadi.

(b) Auditorlik ijrochi agentligi Qarz oluvchi/Ijrochi agentlikning buxgalteriya hisobini boshqarish ishlarida (masalan, ish haqini qayta ishlash kabi standart ish yoki tashqi buxgalteriya hisobi kabi ma'muriy ish) ishtirok etadi.

(c) Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik, benefitsiar yoki loyihada ishtirok etuvchi boshqa tomonlar muhim qaror qabul qilish huquqiga ega, masalan, auditorlik tashkilotining to'liq vaqtli rahbarini tayinlash.

(d) Auditni amalga oshiruvchi tashkilotning to'liq vaqtli rahbarining ko'pchiligini Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik, benefitsiar yoki loyihada ishtirok etuvchi boshqa tomonlar tashkil etadi.

1.2 Quyidagi mezonlardan hech biri bajarilmaganligini tasdiqlash orqali mustaqillikni tasdiqlay oladi.

(a) Auditor qarz oluvchi/ijrochi agentlik bilan moliyaviy manfaatdorlikka ega.

(b) Auditor audit boshlanganidan keyin bir yil ichida Qarz oluvchi/Ijrochi agentlikdagi lavozimni egallagan bo'lsa.

(c) Auditor Qarz oluvchi/Ijrochi agentlikda mas'ul lavozimga ega bo'lsa yoki Qarz oluvchi/Ijrochi agentlikka bevosita jiddiy ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan lavozimda bo'lgan Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik xodimi bo'lsa.

d) Ijrochi auditorlik tashkilotida mustaqillik to'g'risidagi ichki qoida mavjud emas.

(e) Ijrochi auditorlik tashkilotida mustaqillik bo'yicha ichki uzluksiz kasbiy ta'lim tizimi mavjud emas.

(2) **Audit standartlari**

Auditni amalga oshirishda qo'llaniladigan audit standartlari quyidagi standartlardan biriga mos keladi.

(a) Xalqaro buxgalteriya hisobi bo'yicha audit standartlari (Oliy audit institutlarining xalqaro standartlari: ISSAI) Oliy audit instituti xalqaro tashkiloti (INTOSAI) tomonidan o'rnatiladi.

(b) Boshqa umumiy qabul qilingan audit standartlari, shu jumladan:

- Xalqaro buxgalterlar federatsiyasi (IFAC) tomonidan o'rnatilgan Xalqaro audit standartlari (ISA)
- Loyiha mamlakatida umumiy qabul qilingan audit standartlari (IFACga a'zo davlatlar bilan cheklangan)

(3) Ekspertiza va auditni amalga oshirish tuzilmasi

3.1 Audit texnikasi ichki nazoratni baholashga nisbatan quyidagi mezonlarning ikkalasiga ham javob beradi.

(a) maqsadli agentlikning ichki nazorati baholanadi.

(b) Namuna olish ichki nazorat samaradorligiga asoslangan tanlab olish texnikasidan foydalangan holda o'tkaziladi.

2.2 Ekspertiza va amalga oshirish tuzilishiga nisbatan quyidagi mezonlarga javob beradi.

(a) Tashkilot yoki qonun tomonidan audit bilan shug'ullanuvchilardan ma'lum darajadagi ekspertiza talab qiladigan tizim (malakka, ro'yxatga olish va h.k.) mavjud.

(b) Tashkilot yoki qonun tomonidan audit bilan shug'ullanuvchilarga (o'qitish va boshqalar) uzluksiz kasbiy ta'lim berish uchun o'rnatilgan tizim mavjud.

(c) O'tgan yilda audit (DHT auditi, shu kabi loyihalar bo'yicha audit, boshqa donorlarning loyihalari bo'yicha audit) tajribasi bormi va hech qanday jiddiy muammolar yuzaga kelmaganmi?

(d) Audit bilan shug'ullanuvchilar mas'ul auditor mas'uliyati ostida etarli xodimlarni joylashtirishlari mumkin.

(e) Audit yakunida audit bilan shug'ullanuvchi shaxslardan tashqari, ichki tekshiruv o'tkazish uchun tizim o'rnatilgan.

4. Audit doirasi

Auditorlar quyidagi audit doirasini qamrab olishlari kerak:

(1) Auditorlik xulosasi hisoboti va rahbariyat xatini taqdim etishning oxirgi muddati 2024-yil O'zbekiston moliya yili tugaganidan keyin **2025-yil 31-iyul** . Keyingi yillar uchun oxirgi muddat - ³⁰**may** .

(2) Maqsadli davr: 2024, 2025, 2026 moliyaviy yillar.

(3) Tekshiriladigan mavzu:

(a) Belgilangan hisobni to'g'ri boshqarish (D/A); schyot-fakturalar, kvitansiyalar va amaldagi valyuta kurslari kabi haqiqiy tasdiqlovchi hujjatlardan tuzilgan davlat korxonalarining to'g'riligi; L/A va L/Aning bir qismi sifatida qaraladigan boshqa hujjatlarga muvofiq D/Adan olib qo'yilgan

xarajatlarning muvofiqligi, masalan, avans tartibi uchun risola, baholash missiyasini muhokama qilish bayonnomasi, loyiha memorandumi va operatsion yo'riqnoma va boshqalar.

(b) Ichki nazorat bo'yicha baholash: Auditor qarz oluvchi/ijrochi agentlikning buxgalteriya hisobi va ichki audit, tegishli loyiha bo'yicha to'lovlar bilan bog'liq mablag'lar oqimining shaffofligi va fondni boshqarish tizimini yaratish nuqtai nazaridan tegishli imkoniyatlarga ega ekanligini tasdiqlash uchun ichki nazorat bo'yicha baholashni amalga oshirishi kerak. "Ichki nazorat" tashkilotda turli maqsadlarda ishlab chiqilgan va amalga oshirilgan jarayonlarni anglatadi, masalan, uning operatsiyalari to'g'ri va samarali bajarilishini ta'minlash, shuningdek, nizom va qoidalar etarli darajada tayyorlangan. SOEni tayyorlash uchun zarur bo'lgan tegishli ichki nazorat quyidagi jarayon orqali o'rnatilishi va amalga oshirilishi kerak:

I. Qarz oluvchi/Ijro etuvchi agentlik davlat korxonalarini bilan bog'liq bo'lgan o'z protseduralarida xarajatlar to'g'risida noto'g'ri hisobot berish xavfini aniqlaydi. Xatar, xususan, davlat korxonasida ko'rsatilmasligi kerak bo'lgan operatsiyalar, masalan, ikki tomonlama xarajatlar, loyiha maqsadiga bog'liq bo'lmagan xarajatlar va firibgarlik, shu jumladan aktivni o'zlashtirish kabi vaziyatning yuzaga kelish ehtimolini anglatadi.

II. Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik xavfning oldini olish va keyinchalik bunday xavfni bartaraf etish uchun erta aniqlash tizimini ishlab chiqadi va yaratadi.

III. Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik yuqorida ko'rsatilgan nazoratni amalga oshiradi.

Davlat korxonasi auditori yuzaga keladigan xatarlarning har xilligini tushungandan so'ng, o'rnatilgan nazorat samaradorligini (xavfni kamaytirish qobiliyatining mavjudligi va ko'rilgan choralarning ta'sirini) va nazoratning operatsion holatini tekshirishi, shuningdek, ichki nazorat samaradorligini baholashi kerak.

(c) Tasdiqlovchi hujjatlarni ekspertizadan o'tkazish: SOE auditori, qoida tariqasida, namuna olish yo'li bilan o'tkaziladi - 100% ekspertiza o'rniga (barcha tasdiqlovchi hujjatlarni tekshirish) auditor tomonidan ichki nazoratni baholash natijalariga ko'ra tanlangan tasdiqlovchi hujjatlarning faqat bir qismini tekshirish usuli. Shunday qilib, auditorlik xulosalari ba'zi tasdiqlovchi hujjatlar va auditorlik xulosasi asosida ifodalanadi.

Agar audit tanlab olish asosida o'tkazilsa, 100% ekspertiza bilan solishtirganda noto'g'ri auditorlik xulosasini berish xavfi ortadi. Umumiy qabul qilingan audit standartlari bunday riskni oqilona darajada kamaytirish uchun auditorlik va audit metodologiyalarining muvofiqligini batafsil belgilaydi.

Shuni ta'kidlash kerakki, agar auditor ichki nazoratni baholashdan tanlab olish afzal emas degan xulosaga kelsa, tegishli davlat auditini davom ettirish uchun 100% ekspertiza o'tkazilishi mumkin.

(d) Davlat korxonalarini auditi bo'yicha hisobotlar loyihasini tayyorlash: Auditorlar JICAga taqdim etish uchun davlat korxonalarini auditi bo'yicha hisobotlar loyihasini ishlab chiqishlari shart. Batafsil ma'lumot uchun "Yaponiya ODA kreditlari bo'yicha davlat korxonasi tartibi. Qarz oluvchilar uchun qo'llanma. 2016-yil fevrali" ning 1-ilovaga qarang.

(e) Loyiha nomidan qilingan xarajatlar moliyalashtirish shartnomalari shartlariga muvofiqligini va ushbu shartnomada ko'zda tutilgan maqsadlar uchun qilinganligini tekshirish.

Korxonada mavjud bo'lgan inventar va asosiy vositalar mavjudligini, to'liqligini va to'g'ri hisobga olinishi va loyiha maqsadlarida foydalanilishini tekshirish;

Ichki nazorat muhitida va moliyaviy hisobot jarayonida nazoratning zaif tomonlariga e'tibor bering va boshqaruv maktubida ular bilan bog'laning.

(f) Xarajatlar to'g'risidagi hisobot

- Belgilangan hisob valyutasi ekvivalenti operatsion hisobvarag'iga o'tkazmalarning tarixiy kursidan foydalangan holda aniqlanganligini aniqlash ;
- Tovarlar va xizmatlar davlat mulki bo'yicha belgilangan me'yorga muvofiq davlat mexanizmi orqali sotib olinganligini aniqlash ;
- SOE tartib-qoidalari orqali talab qilingan xarajatlar to'g'ri ruxsat etilganligini, tasniflanganligini va audit hujjatlari bilan tasdiqlanganligini aniqlash;
- Har qanday nomaqbul xarajatlarni aniqlash;

(g) Belgilangan hisobvaraqdan ko'chirma va solishtirish

Auditorlardan loyiha bilan bog'liq bo'lgan belgilangan hisob(lar)ning faoliyatini, shu jumladan dastlabki avans, to'ldirishlar, to'lanmagan qoldiqlar bo'yicha to'planishi mumkin bo'lgan foizlar va

yil oxiridagi qoldiqlarni ko'rib chiqish so'raladi. Auditoridan test jarayonlarini ishlab chiqish so'raladi:

- Belgilangan hisobni solishtirish(lar)ning to'g'riligini tekshiring
- Belgilangan hisob(lar) moliyalash shartnomasi qoidalariga muvofiq yuritilganligini tasdiqlang.

5. Ijrochi tashkilot tomonidan taqdim etiladigan ma'lumotlar

Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligini strategik rivojlantirish va tadqiqotlar xalqaro markazi (I-SCAD) tomonidan taqdim etilgan Qarz oluvchi:

- Buxgalteriya hisobining kassa asosidagi IPSAS moliyaviy hisobotiga muvofiq tegishli hisobot davrlarini (2024, 2025 va 2026 moliya yili) qamrab oluvchi moliyaviy hisobotlarni tayyorlash. Moliyaviy hisobotga quyidagi maxsus ma'lumotlar kiritiladi:
- Harajatlar toifasi bo'yicha manbalar va mablag'larning qo'llanilishi to'g'risidagi yillik va jamlangan hisobotlar, ular manbalarni alohida ko'rsatishi va barcha moliyachilarning mablag'laridan foydalanishi kerak.
- To'lovlar va moliyaviy prognozlar bo'yicha so'rov
- Loyiha tomonidan ko'rsatilgan va JICA tomonidan to'langan summalar o'rtasidagi solishtirma loyiha moliyaviy hisobotiga ilova sifatida ilova qilinishi kerak. Ushbu solishtirishning bir qismi sifatida auditor to'lovlar uchun qo'llaniladigan tartibni (SA mablag'lari, akkreditivlar, maxsus majburiyatlar, kompensatsiya yoki to'g'ridan-to'g'ri to'lov) ko'rsatadi va xarajatlar to'liq hujjatlashtirilganligini yoki Xarajatlar yig'indisi formatidan foydalanishini ko'rsatadi.
- Belgilangan hisobvaraqdan ko'chirma va solishtirish;
- Yillik va to'plangan mablag'lar to'g'risidagi hisobot - va amalga oshiruvchi hamkorlar tomonidan asoslanadi. Ushbu bayonot, shuningdek, amalga oshiruvchi hamkorlarga barcha asossiz avanslarni oshkor qilishi kerak ;
- toifalar bo'yicha mablag'larning umumiy holati ;
- Naqd pul qoldig'ini to'liq oshkor qilish (Naqd pul tushumlari va to'lovlari to'g'risidagi hisobotni oshkor qilish)
- Moliyaviy hisobotga ilova qilingan eslatmalar (jumladan, naturadagi badallar va ular qanday o'lchanganligini oshkor qilish)
- Asosiy vositalar reestri.

Bundan tashqari, Ijrochi agentlik Auditorga barcha hujjatlar va hujjatlar, shu jumladan hisob kitoblari, yuridik shartnoma(lar), bank yozuvlari, schyot-fakturalar va Loyiha bilan bog'liq bo'lgan

va Auditor tomonidan zarur deb topilgan har qanday boshqa ma'lumotlarga to'liq va to'liq kirishni ta'minlaydi.

6. Audit hisoboti

Audit hisoboti (Audit hisoboti namunasi Davlat korxonasi auditori bo'yicha hisobot shakli Yo'riqnomaning 1-ilovasida keltirilgan) davlat korxonasi tartib-qoidalarining maqsadga muvofiqligini tekshirish uchun mustaqil nuqtai nazardan mustaqil nuqtai nazardan, Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik tomonidan tayyorlangan davlat korxonalarida ko'rsatilgan har bir sarf-xarajatning Loyihaning maqsadiga muvofiqligini, LAAning maqsadiga muvofiqligini yoki yo'qligini ko'rsatadi. mos bo'lmagan narsalar va u zarur va etarli tasdiqlovchi hujjatlar bilan tasdiqlanganmi yoki yo'qmi (audit orqali tasdiqlanishi kerak bo'lgan ushbu fikrlar to'g'ri ravishda "tasdiqlovchi hujjatlarning muvofiqligi" deb ataladi). L/Ada davlat korxonasi bo'yicha auditorlik xulosasi, ularni tayyorlashda ishtirok etuvchi tartiblar va ichki nazorat bilan birgalikda tegishli to'lovlarni qo'llab-quvvatlash uchun tayanishi mumkinligi ko'rsatilgan. Shuni ta'kidlash kerakki, depozit naqd pul hisobini noto'g'ri qo'llash xavfi juda yuqori, bu erda loyiha tez-tez pul mablag'larini olish va to'lashni talab qiladi, shuning uchun SOE foydalanish uchun mos keladi. Xatarni kamaytirish uchun Qarz oluvchi/Ijrochi agentlik odatda pul oqimlari ustidan qattiq ichki nazoratni o'rnatadi. Shu sababli, davlat korxonasi auditori ichki nazorat tizimini tekshiradi va loyihada davlat korxonasi auditori jarayoni sifatida foydalaniladigan hisoblarning (belgilangan, operatsion va boshqalar) kelib tushishi va chiqishi bo'yicha muvofiqligi, muvofiqligi va adolatligini tasdiqlaydi.

Ushbu shartlarni kelishib, Auditor quyidagilarni tasdiqlaydi:

- Auditor eng yaxshi xalqaro tajribaga muvofiq loyiha, uning xodimlari va faoliyatidan mustaqil ;
- Auditor tegishli malakaga ega va Xalqaro Buxgalterlar Federatsiyasi (IFAC) bilan bog'langan professional organ a'zosi;
- Auditor auditni JICA tomonidan "Auditorlik standartlari " bo'yicha qabul qilinadigan audit standartlariga muvofiq o'tkazishi mumkin ;
- Auditor auditorlik tekshiruviga zarur malaka va ko'nikmalarga ega bo'lgan auditorlik guruhini tayinlashi mumkin;
- Auditor o'xshash xususiyat va murakkablikdagi auditlarni o'tkazish bo'yicha tasdiqlangan tajribaga ega.

Boshqaruv xati

Boshqaruv xati auditorlar tomonidan aniqlangan buxgalteriya hisobi va ichki nazorat masalalarini hujjatlashtiradigan audit paketining ajralmas qismidir. Boshqaruv xatida quyidagilar bo'lishi kerak:

- Aniqlangan buxgalteriya hisobi va ichki nazorat masalalarini takomillashtirish bo'yicha auditor tavsiyalarini tavsiflash ;
- Aniqlangan nazorat muammolariga loyiha rahbariyatining javoblarini va aniq vaqt oralig'ida aniqlangan muammolarni hal qilish bo'yicha takliflarini kiritish;
- Mavjud bo'lsa, o'tgan yilgi rahbariyat xatida belgilangan masalalarni kuzatib boring.

Hisobot berish

Auditor quyidagilarni o'z ichiga olgan audit paketini taqdim etishi kerak:

” da ko'rsatilgan qo'shimcha ma'lumotlar ;

- “Kelishilgan tartib-qoidalar doirasi” da ko'rsatilgan kelishilgan protseduralar ko'lamini hisobga olgan holda faktik ma'lumotlar to'g'risida hisobot. Belgilangan nomaqbul xarajatlar aniq ko'rsatilishi kerak ;
- “Boshqaruv xati” da ko'rsatilgan ma'lumotlarni o'z ichiga olgan boshqaruv xati.

Auditorlik hisobotida auditor tomonidan amalga oshirilgan protseduralarning tabiati va ko'lami etarlicha batafsil tavsiflangan bo'lishi kerak.

Audit paketlari 2 ta alohida faylda topshirilishi kerak:

- 1-fayl: Auditdan o'tgan moliyaviy hisobot, shu jumladan auditorlik xulosasi.
- 2-fayl: Boshqaruv xati.

Audit hisoboti Yo'riqnomaning davlat korxonasi audit hisoboti formatining I ilovasiga muvofiq bo'lishi kerak.

Audit hisobotining yakuniy versiyasi JICA bilan kelishilganidan keyin maqbul deb hisoblanadi.

Auditor Markazga/mijozga quyidagi hisobotlarni (agar kerak bo'lsa, JICAgA nusxalari bilan) quyidagi muddatlarda taqdim etadi:

a) JICA krediti uchun:

№	Moliyaviy yil	Audit hisoboti loyihasi rahbariyatga xat		Yakuniy audit hisoboti va boshqaruv xati	
		Taqdim etish muddati	Miqdori	Taqdim etish muddati	Miqdori
1.	2024 yil	dan kechiktirmasdan 31.07.2025	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada	dan kechiktirmasdan 15.08.2025	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada

2.	2025	dan kechiktirmasdan 3 0,0 5 .2026 yil	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada	dan kechiktirmasdan 25.06.2026	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada
3.	2026	dan kechiktirmasdan 3 0,0 5 .2027 yil	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada	dan kechiktirmasdan 25.06.2027	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada

b) Markaz ichidagi operatsion xarajatlar hisobi uchun :

№	Moliyaviy yil	Audit hisoboti va boshqaruv xati loyihasi		Yakuniy audit hisoboti va boshqaruv xati	
		Taqdim etish muddati	Miqdori	Taqdim etish muddati	Miqdori
1.	2024 yil	dan kechiktirmasdan 31.07.2025	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada	dan kechiktirmasdan 15.08.2025	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada
2.	2025	dan kechiktirmasdan 15 .0 5 .2026 yil	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada	dan kechiktirmasdan 10. 07.2026	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada
3.	2026	dan kechiktirmasdan 15 .0 5 .2027 yil	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada	dan kechiktirmasdan 10. 07.2027	Ingliz va rus tillarida bitta (1) nusxada

v) JICA kreditining bir qismi bo'yicha auditorlik xulosasi yapon iyyenasida (1-bosqich uchun) va AQSh dollarida (2-bosqich uchun), Agentlikning PIU mablag'lari uchun – Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari va O'zbekiston Respublikasining Milliy buxgalteriya hisobi standartlari asosida AQSh dollari va so'mda tuzilishi kerak.

7. Ilovalar

1-ilova: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 10-apreldagi PD-4669-son va 2023-yil 15-martdagi PD-96-son Farmonlari.

2-ilova: Yaponiya ODA kreditlari uchun davlat korxonasi tartibi. Qarz oluvchilar uchun qo'llanma. 2016 yil fevral

Shartlar va ta'riflar

JICA - Yaponiya xalqaro hamkorlik agentligi;

Markaz - Oziq-ovqat va qishloq xo'jaligini strategik rivojlantirish va tadqiqotlari xalqaro markazi (I-SCAD)

PFI - Ishtirokchi moliya instituti;

IPSAS – Davlat sektori buxgalteriya hisobi xalqaro standarti;

ISA - Xalqaro audit standartlari ;

UFRS - Xalqaro moliyaviy hisobot standartlari;

SOE - Xarajatlar to'g'risidagi hisobot.

Келишиш варағи

Мева-сабзавотчилик
тармоғида кўшилган
қиймат занжири
яратишни
ривожлантириш
лойихасининг ҳисобчи
молиячиси.

(имзо)

А. Якубов

Мева-сабзавотчилик
тармоғида кўшилган
қиймат занжири
яратишни
ривожлантириш
лойихасининг Суб-
лойиҳалар
мониторинги бўйича
мутахассиси

(имзо)

Д. Азимова